

Stenhuset dysse

Dolmen

Neolithic Age

Dolmen

Stenhuset-dysse-01

I det bølgede Mols-landskab, på nordsiden af vejen mellem Torup og Strands, ligger en af de mange velbevarede storstensgrave som findes på Djursland. Den er ikke udgravet, og der kendes ingen fund fra den, så afgravningen, som har frilagt det smukke dyssekammer fra den forseglende gravhøj der oprindeligt omgav kammeret, er sikkert sket for mange år siden.

Stenhuset er en af mange fine dysser på Djursland. Her dyssekammeret set fra syd.

En afmærket trampesti leder fra asfaltvejen frem til højen, hvorfra der er en smuk udsigt over det omgivende landskab og hav. Dyssekammeret er af den sene, såkaldte polygonale - dvs. mangekantede - type, som er den yngste dyssetype blandt bondestenalderens mange gravformer.

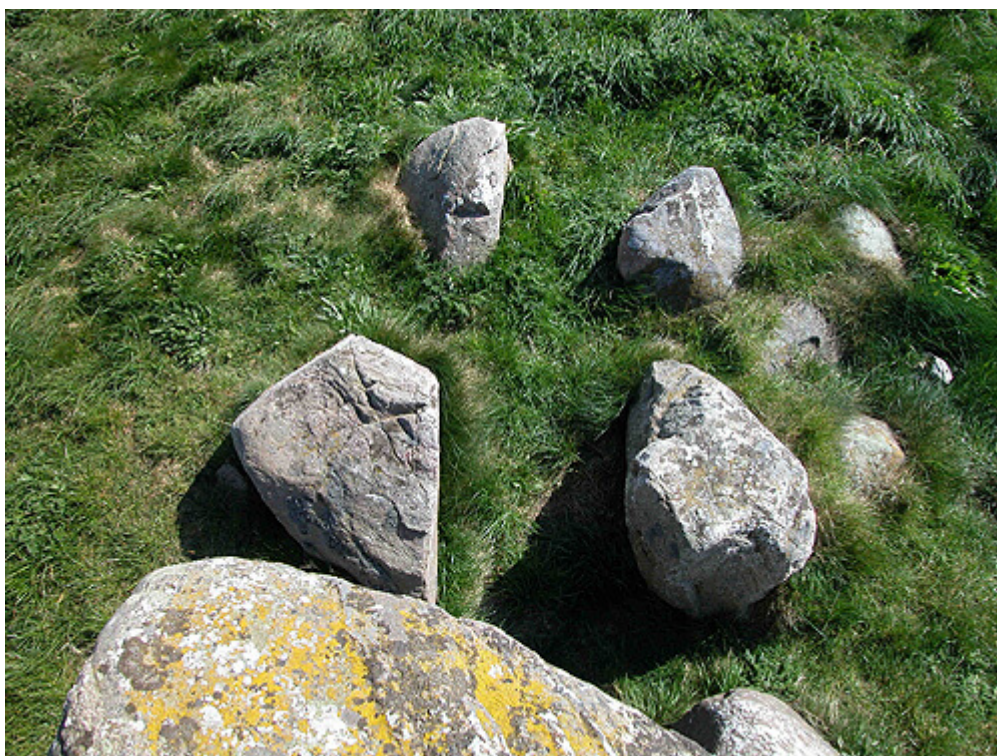
En afmærket trampesti fører fra vejen op til dyssen som ligger på en lille høj.

Mod øst markerer et mellemrum mellem to af dyssens 5 bæresten gangåbningen til den ligeledes stensatte kammergang, hvoraf 4 bæresten stadig står på deres oprindelige plads.

Dyssekammeret set fra øst med sten fra den tilstødende kammergang.

Dækstenen over gangen mangler, men på gravkammeret ligger den stadig. På toppen af dækstenen ses omkring 5 små cirkelrunde fordybninger. Det er kultiske skåltegn (5) som sædvanligvis er blevet tilføjet i bronzealderen.

Fra kammergangen er der bevaret 4 bæresten. Her set fra oven fra toppen af dyssens dæksten.

Man kan sagtens kravle ind i gravkammeret, og kommer der en regnbyge er der fint læ herinde. Mellemrummene mellem både gangens og gravkammerets bæresten har oprindeligt været helt lukket med flade opmurede stenfliser i en såkaldt "tørmur". Herved blev gravkammeret fuldstændigt forseget, og man undgik at jord skred ind i kammeret.

Stenhus-dyssen set fra nord. Mod syd er en betagende udsigt over Bogtrup Vig.

Uden tørmuren og den omgivende høj får man til gengæld i dag en fin fornemmelse af, hvorledes den 8-10 tons tunge dæksten balancere på kammerets bæresten. Det er ikke underligt, at man tidligere troede, at kun kæmper med overnaturlige kræfter kunne bygge sådanne monumenter, og at der gennem tiden opstod mange sagn og fortællinger om gravhøjenes og dyssernes beboere.

Den store dæksten på dyssen har flere indhuggede skålgruber fra bronzealderen.

En ting adskiller dog "Stenhus-dyssen" fra de fleste andre. Dyssekammeret står nærmest på højen, hvorimod de fleste andre er anlagt på mere eller mindre flad mark, hvorover den omsluttende høj blev bygget.

Dyssekammeret set indefra. Den tonstunge dæksten balancerer fint på bærestenene.

Hvis man flugter den nuværende profil af jordhøjen ind over dyssekammeret, vil det ikke dække kammeret helt, så måske har i al fald en del af dækstenen også været synlig allerede da

Tragtbægerkulturens første bønder opførte den i bondestenalderen for lidt over 5.000 år siden.

[Se 3D-model af Stenhuset dyssen ved Strands HER.](#)

[- og her 3D-model med høj.](#)

Stenhuset-dysse-02

Stenhuset-dysse-03

Stenhuset-dysse-04

Stenhuset-dysse-05

Access

- I Rønne by drejes ad Kaløvej mod Ebeltoft. Efter Nappedam lystbådehavn drejes til højre ad Havhusevej mod Vrinners / Knebel.
- Fortsæt gennem Knebel til ca. 2 km syd for byen, hvor der drejes mod Torup og Strands.
- Dyssen ligger på marken nord for vejen ca. 1 km udenfor Torup.
- Parker i vejsiden og følg den afmærkede trampesti i markskellet ved fortidsmindeskiltet frem til dyssen.

Faciliteter

- Informationsskilt for enden af trampestien ved foden af dyssen.
- Afstand til fortidsminde: ca. 80 m.

Særlige forhold

- Respekter evt. hegning og markafgrøder.

Related literature

348 oldtidsminder i Jylland – *Henning Dehn-Nielsen (Gyldendal, 1976)*

Guide til Danske fortidsminder – *Carsten Henrik Bang (Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen, 1994)*

Fortidsminder i Danmark – *Henning Dehn-Nielsen (Sesam, 1999)*

Vejviser til Danmarks Oldtid – *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*

Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen – - *(Sesam, 1981-84)*

Poskær Stenhus - Myter og virkelighed – *Palle Eriksen (Moesgård Museum, 1999)*

På tur i Djurslands fortid – *Karsten Kristiansen (Århus Amt, Natur og Miljø, 2002, 3. udg.)*

Danmarks Oldtid, Stenalderen – *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*

Stendysser - Arkitektur og funktion – *Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)*

Practical Information

ADDRESS

8420 Knebel, Central Jutland

OWNERSHIP

Privately owned

GPS

56.189335, 10.482845

UTM

E592025 N6228142
